

j

2018.

ŐSI POLGÁRMESTERI HIVATAL		
Érkezett: 2018. év 03. hó 20. n.		
1804/2018 Szám		Melléklet db
Előszám:	Utószám:	Előadó: AMM

Gólyafészek Óvoda
„Gyermekkert”
Helyi nevelési
programja

Gólyafészek Óvoda és Mini
Bölcsőde

2018.

Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde

„Gyermekkert”
Óvodai Nevelési Program
2018.

Tartalomjegyzék

1. fejezet: Bevezetés	3.old.
2. fejezet: Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere, a fejlődés jellemzői	5.old.
2.1. Gyermekkép	5.old.
2.2. Óvodakép	6.old.
2.3. Óvodai nevelés általános feladatai	7.old.
2.4. Kompetencia alapú nevelés az óvodában	8.old.
2.5. Helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elveink	9.old.
3. fejezet: Óvodai nevelés tevékenységrendszere,	9.old.
3.1. a nevelési tevékenységek anyaga	
3.2. Az egészséges életmód alakítása	10.old.
3.3. Érzelmi nevelés és szocializáció	13.old.
3.4. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés magvalósítása	16.old.
3.5. A játék	18.old.
3.6. Munka jellegű tevékenységek	21.old.
3.7. A tanulás	23.old.
3.8. Az iskolai alkalmasság	26.old.
3.9. A fejlesztés tartalmi eszközei	28.old.
3.9.1. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés	29.old.
3.9.2. Matematikai nevelés	34.old.
3.9.3. Ének, zene, énekes játék, néptánc	36.old.
3.9.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka	39.old.
3.9.5. Mozgás	42.old.
3.9.6. Vers-mese	46.old.
4. fejezet: Gyermekvédelem	48.old.
4.1. Gyermekvédelmi munka az óvodában	
4.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése az óvodában	52.old.
5. fejezet: A „Gyermekkert” óvodai program feltételrendszere	54.old.
5.1. Személyi feltételek	54.old.
5.2. Tárgyi feltételek	54.old.
5.3. Óvodánk kapcsolatai	56.old.
5.4. Pedagógiai adatkezelés	58.old.
6. Záró rendelkezések	59.old.
7. Az óvodai nevelési program értékelése, felülvizsgálata, bevalásának vizsgálata	
8. Legitimációs záradék	61.old.

1. fejezet

BEVEZETÉS

„ A szavak nem adják magát a dolgot,

hanem csupán róla való érthető belátást, tudatosságot..”

/Pestalozzi/

Intézményünk küldetésnyilatkozata

A XXI. sz. társadalmi változásai, új célok, új kihívásokat fogalmaznak meg a magyar közoktatás felé.

Napjainkban és a jövőben az egyén gyakran kényszerül életpályájának módosítására, ami új készségek és kompetenciák elsajátítását követeli tőle.

A társadalmi célok, a foglalkoztatás növelése és a tudásalapú társadalom elérése érdekében a közoktatásnak az alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztésére kell a hangsúlyt fektetni, mert ezek teszik alkalmassá az egyént az egész életen át tartó tanulásra.

A fenti távlati célok teljesülése akkor várható, ha az intézményi nevelésben minél korábban elkezdjük a kompetenciák megalapozását, fejlesztését.

Integrált nevelés keretében foglalkozunk a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, a beilleszkedési nehézséggel küzdő és a sajátos nevelési igényű gyerekekkel.

Intézményünkben az inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül, fontos értékünk a sokszínűség, amelyet nevelési programunk tükröz. A közös alapelvek, értékek és célok mellett az egyéni speciális tartalmak is megfogalmazódnak.

Minden óvodában dolgozó munkatársunknak legfontosabb a gyermek.

Intézményünk célja, olyan nevelési rendszer működtetése, amely lehetővé teszi az óvodáskorú gyermekek sajátosságainak, egyéni fejlődési ütemének megfelelő személyiségfejlesztést, a kompetencia alapú nevelés megvalósítását.

Bölcsődei és óvodai nevelésünk egymásra épül, a gyerekek fejlődésének követése folyamatos, így a bölcsőde-óvoda átmenet zökkenőmentessé válik.

Nevelési eredményeink növelése érdekében, az egymástól tanulás lehetőségét kihasználjuk, szakmai felkészültségünket folyamatosan fejlesztjük.

Az intézmény munkatársai aktívan tevékenykednek, hogy a gyermekek tiszta, esztétikus környezetben tölthessék napjaikat.

Gyermekeink mindennapjait sokszínű programokkal tesszük élményszerűvé.

Óvoda bemutatása

A Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde az önkormányzat által fenntartott 3 csoportos óvoda.

A község óvodája, a családi házak sűrűjében, a település nyugodt, csendes területén található. Erőssége a meleg, szeretetteljes, családias légkör, a családokkal való együttműködés, együtt nevelés, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása.

~~A 2012-ig 76 férőhelyes óvoda 2013 nyarán új csoporttal bővült, így már 89 gyermek befogadására alkalmas. /Program rész módosítás: 2013.08.25/~~

2018 nyarán a 4 csoportos óvodánk egyik csoportjából, mini bölcsődei csoport lett, így Alapító Okiratunk szerint ismét 75 férőhelyes óvoda és 8 férőhelyes mini bölcsődei csoportunk árja a gyerekeket.

Programunk a nevelőtestület által írt saját program, melynek szellemiségét a tevékenységközpontú program segítette.

A módosítás nélküli cél- és feladat mellé kidolgoztuk a tevékenységekhez kapcsolódó követelményszintet, valamint az oktatási célok feladatait elősegítő jeles napok rendszerét.

Az óvoda jeles napjainál figyelembe vettük a helyi sajátosságokat, az óvoda hagyományait, a szülők elvárásait és a pedagógusok érdeklődési körét, a kompetencia program csomag ajánlásait.

Programunkhoz csatoltuk óvodánk gyermekvédelmi

rendszert, feladat

2. fejezet

Az óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere, a fejlődés jellemzői

2.1 Gyermekkép

„Nevelni csak úgy tudunk,

ha látjuk a gyermekekben a felnőttet, akivé lesz”

/Mérei-V.Binét/

Mint kertész a növényt- gondozza, ápolja-, nemesíti, úgy nemesedik, fejlődik kertünkben az emberpalánta az óvónő kertészek keze nyomán. A gyermeki személyiségből indulunk ki, abból, hogy az ember gyermek, egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Hitvallásunk, hivatásunk gyermeket formáló, gyarapító, kibontakoztató.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó és minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést. Nevelésünkben tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák megerősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

A mi gyermekképünk alapján az óvodás gyermek családjában nevelkedik, testileg és lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott.

Mozgása egyre összerendezettebb, harmonikusabb. Edzett, jó teherbírású, saját és társai egészségét, testi épségét védi.

Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani tudja. Igényes a közvetlen és tágabb környezetével szemben. Nyitott, érdeklődő a természet minden élőlénye és tárgya felé, megőrzi és óvja ezeket.

Érzelmileg gazdag, szeretetteljes önzetlen lényével jó kapcsolatteremtő, pozitív gondolkodású, szociálisan érzékeny az őt körülvevő gyermekekkel és felnőttekkel. Elfogadja a különbözőséget. Szabályokat ismer, tud kooperálni.

Feladattudata alakul, kitartó. Öntevékeny, aktív, alkotó fantáziával, kreatív gondolkodással rendelkezik.

Jó kommunikatív készségű, közmegegyezésre törekvő, érti és magát megértető, önállóan határozott egyéniség.

Gondolatait, érzelmeit képes megfogalmazni. Elemi ismereti vannak önmagáról és környezetéről. Fogékony a művészetekkel szemben. Olyan képességekkel rendelkezik, hogy az iskolai életre alkalmassá válik.

2.2 Óvodakép

- A szakmailag önálló intézményegység óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, mely során közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki vonások fejlődését.
- Óvodánk gyermekközpontú, hangulatában, légkörében családis, a gyermekek érzelmi biztonságát szolgálja, gondoskodik a gyermekek szükségleteinek kielégítéséről.
- A csoportok kialakításánál a beíratott gyermekek életkorát és létszámát is figyelembe vesszük.
- Elsődlegesnek tartjuk a gyermekek egyéni megismerését, személyes igényeik, szükségleteik kielégítését
- A gyermekek személyiségfejlődését az életkornak megfelelően játékkal, mozgással, sokféle élményt, tapasztalatot nyújtó tevékenységi lehetőség biztosításával segítjük.
- A gyerekek egyéni sajátosságaira, érdeklődésére építjük képességeik fejlesztését, biztosítjuk a nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozó önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

- Nevelőmunkánk központi eleme az egyéni bánásmód és a gyerekek differenciált fejlesztése.
- A gyerekek aktivitását és önállóságát ösztönözzük
- Kiemelt figyelmet fordítunk az értelmi, a testi, a kommunikációs képességek és a szociális kompetenciák fejlesztésére.
- Rugalmas életszervezésünk biztosítja a gyermekek egyéni, kiscsoportos és csoportban történő tevékenységét.
- Lehetőséget nyújtunk az önálló és az együttműködést kívánó tanulási szituációkra.
- A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyerekek differenciált fejlesztését és a tehetségnevelést egyaránt fontosnak tartjuk.
- Intézményünkben az inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül.
- Az óvodai ünnepélyeket a gyerekek életkorának megfelelően és lehetőségekhez mérten, a szülők bevonásával szervezzük.
- A községben élő hagyományokat ápoljuk, és néphagyományokkal ismertetjük meg a gyerekeket.
- Jól és sokoldalúan képzett, hivatástudó, modellkövetésre méltó óvodapedagógusokat alkalmazunk, akik magukat rendszeresen önképzik, továbbképzik, azonos pedagógiai nézeteket vallanak.
- Dokumentációként csoportonként ütemtervet, a csoportnaplót, a gyermekek követése céljából a nevelőtestület által kidolgozott és elfogadott mérési lapokat vezetünk.

2.3. Az óvodai nevelés általános feladatai:

- A gyermekek testi- és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az **egészséges életmód** kialakítása. / megfelelő gondozás, egészséges környezet, szabad mozgáslehetőséget és ezek iránti igényt alakítjuk ki/
- Az **érzelmi nevelés és szocializáció**. / szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, nyugodt, derűs légkört és közösségi szokásokat alakítunk ki./
- Biztosítjuk az inger gazdag környezetet, a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlási lehetőségét, az **anyanyelvi- és értelmi fejlesztés, nevelés** megvalósítását.

- Óvodai nevelési célunk, hogy a gyerekek én erősek legyenek, a pozitív énkép és önbizalom kialakítását segítjük, az elfogadó és megegyezésre törekvő szemlélet kialakulását támogatjuk.

2.4. Kompetencia alapú nevelés az óvodában:

A gyermekek fejlődése nem egyforma, képességszintjük egyéni, sajátosan fejlődési mintázatot mutat. Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyerekeknek, meg kell őket ismerni, az adott állapotból kell kiindulni a fejlesztésnél.

A képességfejlesztés az elsődleges, a hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van.

Óvodai nevelésünk célja, az egész személyiség és benne a pszichikus funkciók fejlesztése, amely alkalmassá tesz a gyerekeket az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

A valódi tudás az, amit a gyerek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el.

Célunk érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, természetes kíváncsiságát kielégíthesse.

A tanulás útja elsősorban a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás.

A játék az óvodai gyermekek legegységesebb pszichikus szükséglete, legfőbb élményforrása, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A képességfejlesztésnél, azoknak a képességeknek a fejlesztése az elsődleges (értelmi, testi, kommunikációs, szociális) amelyek megalapozzák a kulcskompetenciákat, az óvoda- iskola átmenetet.

A gyerekek különbözőségeiből adódóan az átlaghoz igazodó fejlesztési stílus helyett, a gyerek fejlettségéhez igazodó fejlesztési stratégia lehet eredményes.

A nevelési-, fejlesztési folyamatok tervezésénél, ezért szükséges a több szinten és több úton elérhető célokat, feladatokat, módszertani elemeket alkalmazni és a gyerekek fejlődését nyomon követő rendszer segítségével, ismeretükre építeni a fejlesztést.

Az óvodában komplex fejlesztés folyik, a nevelési területek differenciáltak, a gyakorlatban egységet alkotnak. Óvodai nevelésünk fontos célja, a gyermeki aktivitás, motiváltság, a kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.

2.5.A helyi adottságokból, igényekből fakadó nevelési elvek

- Olyan természeti adottságokkal rendelkező településen működik az óvodánk, ahol lehetőségünk nyílik a növények megismerésére, gondozására, védelemre nevelésre.
- Az állatokról való gondoskodást is természetes környezetben figyelhetjük meg.
- Megismertetjük a gyerekekkel a községben ma is élő néphagyományokat és ápoljuk őket. / szüreti felvonulás, majális/
- Felhívjuk a szülők figyelmét a médiák közlései közötti válogatásra,
- A hátrányos helyzetű családok gyermekeinek nevelését közvetlen – és közvetett módon is segítjük.

3. fejezet

Az óvodai nevelés tevékenységrendszer, a nevelési tevékenységek anyaga

A tevékenységek ajánlott napirendje:

6.00-7.00-ig:	Gyülekezés, játék összevont csoportban
7.00-10.00-ig:	Szabad játék a saját csoportban
	Folyamatos reggelizés, gondozási tevékenység
	Játékban integrált tanulás, vizuális tevékenységek, kísérletek
	Mikrocsoportos fejlesztések
10.00-10.30-ig:	Dramatikus játékok, Gyümölcsevés, Mindennapos testnevelés /3,4 évesek/
	Vers-mese / 3, 4 évesek/
10.00-10.30-ig:	Beszélgető kör – gyümölcsevés /5,6,7 évesek/

Dramatikus játékok, dalos játékok, mindennapos testnevelés

10.30-11.30-ig:	Játék az udvaron, séták / 3, 4 évesek/
10.30-10.45-ig:	Vers- mese / 5, 6, 7 évesek/
10.45-11.00-ig	Gondozási tevékenységek, öltözködés
11.00-12.00-ig:	Játék az udvaron, séták / 5, 6, 7 évesek/
11.30-12.30-ig:	Testápolási teendők, ebéd, előkészület a pihenéshez
12.30-14.30-ig:	Pihenő
14.30-16.00-ig:	Testápolási teendők, folyamatos uzsonna, játék, hazabocsájtás

4.1. Az egészséges életmód alakítása

- **Feladatunk** a testápolás, táplálkozás, mozgás, öltözködés, edzés, pihenés, betegségmegelőzés, valamint a helyes életritmus megszervezése, kiemelt jelentőségű az egészséges életvitel igényének, a magas só-és telítetlen zsír tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése és a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.
- Az ezekhez kapcsolódó automatizálódott cselekvéssorozat kialakításával biztosítjuk az egészséges életmódot.

A gondozás az óvodai nevelés alapvető tevékenysége, a gyermek fejlődése során egyre több egészségnevelési elemet tartalmaz. A növekedés és fejlődés üteme, jellemzői, egyéni sajátosságokat mutatnak és ezt a gondozás során figyelembe vesszük. Az egészség- az óvodásnál- szomatikus, pszichikus és szociális elégedettséget jelent. Az egészség megőrzésére irányuló gondozás, a személyi- és környezet, valamint pszicho higiénét is magába foglalja.

A beszoktatás idején az új környezet és életritmus beilleszkedési, alkalmazkodási nehézségeit minden dolgozónk természetesnek tartja.

A fokozatos beszoktatást megelőzi a családlátogatás. Dolgozóink tapintatos, türelmes magatartása megkönnyíti az új környezet elfogadását a gyermekek számára. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek meg az új környezettel.

A kisgyermek jó közérzetéhez a felnőtt együttérzést közvetítő testközelségére, pozitív érzelmi hatást kiváltó érintésére is szükség van. Fontos, hogy a szülők is segítsék a gyermek érzelmi feloldódását, beilleszkedését. A gyermekek szükségleteik kielégítésére fokozatosan válnak képessé. Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, azaz az önkiszolgálás képessége azáltal válik szokássá, hogy folyamatosan gyakoroltatjuk, így a feladat elvégzése közben fejlődik. Az egyéni különbségeket ismerve a gyermekek kérése alapján ajánljuk fel közreműködésünket, nyújtunk segítséget.

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem,

csakis Rád figyelek és segítek Neked,

ha szükséged van a segítségemre!”

Az önállósodást nem siettetjük. A segítségnyújtást minden gyermek egyéni szükséglete szerint biztosítjuk.

Az eredményes gondozás érdekében együttműködünk a családdal, szokásaikat figyelembe vesszük. A gondozás központi helyet foglal el az egészséges életmód kialakításában.

A testápolás a gyermek egészségmegőrzését, testük, ruházatuk rendszeres tisztaságigényük kialakítását szolgálja. A rendszerességgel a helyes életritmus alapfeltételét teremtyük meg, nyugodt, kiegyensúlyozott élettempóval.

A gondozás során bensőséges kapcsolatot alakítunk ki a gyermekekkel.

A helyes táplálkozási szokásokkal, az étkezések megszervezésével, kulturált lebonyolításával a nevelési feladatokon túl a növekedést, fejlődést is elősegítjük.

Az étkezési szokások kialakításában szempont a folyamatosság, a meghatározott napi időkereten belül a gyermekek igényük szerint önállóan választhatják meg a reggelizés időpontját.

A helyes öltözködési szokásoknak egészségvédő, betegségmegelőző és egészségmegőrző hatása mellett, ízlésformáló és önállóságra szoktató szerepe is van.

A gyermek mozgásigényének kielégítése és mozgásának fejlődése érdekében annyit hagyjuk mozogni, amennyire igénye van, többnyire szabad levegőn. Az edzés, túrázás, kirándulások, úszás fontos elemei programunk egészség megőrzési elveinek.

Mozgásfejlesztés közben a környezet védelméhez, megővéséhez kapcsolódó szokásokat alakítunk ki.

A pihenés és egészség szorosan összefüggnek egymással. A nyugodt pihenést, alvást a zavaró külső- és belső ingerek kiküszöbölésével biztosítjuk. / csend, friss levegő, halk zene, mese, kényelmes fektetők és pizsama/

A **betegségmegelőzéshez**, az ellenálló képesség erősítéséhez, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával járulhatunk hozzá. Óvodába kerülés előtt szükséges az óvónőnek tájékozódni a gyerekek betegségeiről. A gyerekek érdekében ki kell használni a víz, a levegő és a napfény edző hatását, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével.

A betegségek, fertőzések megakadályozása szempontjából fontos a megfelelő tisztálkodás, a tiszta környezet, a szellőztetés, az egyéni eszközhasználat biztosítása, légtisztító berendezés használata, a beteg gyerekek elkülönített gondozása /köhögés, hányás, hasmenés, kiütés esetén /, és a hőmérsékletnek megfelelő öltözködés.

A balesetek elkerülése miatt szükséges az eszközök folyamatos ellenőrzése, javítása, az óvónők, dajkák odafigyelése és a gyerekeket egymás testi épségének megóvására nevelni.

A speciális gondozó-, prevenciós- és korrekciós testi, lelki feladatok ellátását megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve végezzük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- **Felismerik a tisztálkodás szükségességét, igényesek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.**
- **Önállóak a testápolási tevékenységekben, testi szükségleteiket szándékosan irányítani képesek.**
- **A tisztálkodási eszközöket rendben tartják, a helyükre teszik.**
- **A zsebkendőt önállóan használják.**
- **A fogmosás technikáját ismerik, helyesen alkalmazzák.**
- **Megfelelő sorrendben, önállóan vetkőznek, gombolnak, cipőt kötnek.**
- **Ruhájukat hajtogatják, rendben tartják.**
- **A kulturált étkezés szokásait ismerik, alkalmazzák, esztétikusan terítnek.**
- **Az ételt elveszik, kiszedik, a folyadékot kitöltik, önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasszanak.**

- **Az evőeszközöket, szalvétát helyesen használják.**
- **Teljes önállósággal, biztonsággal természetes teendőként végzik az önkiszolgálást, környezetükben igyekeznek rendet tartani.**
- **Társaiknak, felnőtteknek segítséget nyújtanak, alkalmi megbízásokat önállóan végeznek.**
- **A szokások természetessé váltak számukra.**
- **Szeretnek mozogni, gyalogolni, kirándulni**

4.2 . Érzelmi nevelés és a szocializáció

A nevelés célja: kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyerekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszi őket, hogy önérvényesítő-, önkifejező törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival.

Feladatok:

- befogadó, biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott szeretetteljes óvodai légkör megteremtése,
- a gyerekek megnyerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása,
- pozitív személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése /óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka/
- segíteni a gyermekek érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlődését,
- a közösségi élet szokásainak kialakítása,
- eltérő életmód, kultúra, szokásrendszer kölcsönös elfogadása.
- a szűkebb és a tágabb környezetének megismertetése, a szülőföld szeretetére nevelés
- Boldogságórák tartása

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül érzelmei dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyerekeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szereteteli légkör vegye körül.

Az új környezetben, új kapcsolatok várnak a gyermekekre, amelynek szorongást keltő hatását oldjuk. Tudatosan szervezett pedagógiai hatásokkal juttatjuk el a gyermeket a puszta együttlétől az együtt működésig. Az óvodai nevelés során az egyes gyermek alakítja a csoportot, a csoport pedig az egyes gyermeket.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz aló kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbesülésére.

Mivel a gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, alakítják spontán is a közösségi szokásokat, értékeli maguk és társaik cselekedeteit. A barátságos, derűs légkör tevékenységre serkent, ösztönzi a társas kapcsolatok alakulását. A közösségi élet kerete a napirend, ami a gyermek életrendjét, időbeosztását rögzíti. Folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

Biztosítja az egészséges életritmus kialakítását, a változatos tevékenységet, valamint az életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő pihenést.

Lehetőséget biztosít a rendkívüli, előre nem tervezett eseményeknek, de időtartamban a játéktevékenységnek ad elsőlegességet.

Alkalmazkodik az évszakokhoz, a szabadban tölthető legoptimálisabb időpont miatt. Lehetőséget biztosít a szűkebb- és tágabb környezet megismerésére, a szülőföldre való kötődés megalapozásához. Arra törekszünk, hogy a gyermek napirendje otthon az óvodáéval lehetőség szerint összhangban legyen és harmonikusan egészítse ki egymást.

A közösségi élet irányítója az óvodapedagógus. A gyermek magatartásának alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak

kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Eredményes munkánk elengedhetetlen kritériuma az egyes gyermekekkel kialakított bensőséges kapcsolat.

Minden gyermek tevékeny tagja a csoportnak. Tudomásul vesszük egymást, tudnak egymás mellett, később egymással konfliktusmentesen játszani, tevékenykedni, de fokozatosan kialakul az önálló konfliktus megoldás, kooperáció képessége és a türelem.

Az óvodáskor elején a gyermekek általában maguk választják meg azt a tevékenységet, amelyhez kedvet éreznek. A választás lehetőségével később is elősegítjük döntés képességük fejlődését.

Megteremtjük az egy időben, de egymástól eltérő tevékenységek közös és egyéni foglalkozások, valamint a játék zavartalanságát. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Elősegítjük, hogy a gyermekek rá tudjanak csodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

A közösséghez való igazodás nem jelent elszürkülést, beleolvadást a csoportba. Az egyes gyermek egyéni vonásai, jellemzői, élet-és nevelési körülményei eltérőek, ezért tartjuk fontosnak az egyéni bánásmód hangsúlyozását.

Megnyilvánulásainkkal, a gyermekek közötti egyéni különbségek természetességét fejezzük ki, a gyermekeket a különbségek elfogadására, tiszteletére neveljük.

Minden gyermeket önmagához képest fejlesztünk, a gyermekekben igyekszünk kiépíteni az önbizalmat a sikerélményhez juttatás eszközével. Megkeressük azt a módszert, amely az egyes gyermekeknél a kívánt eredményt hozza. Az egyéni bánásmódot az óvodai élet minden területén és minden gyermekre vonatkoztatva érvényesítjük, fejlesztésünket indirekt vagy direkt módon valósítjuk meg.

Kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos, halmozottan hátrányos, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelésére, lehetőségeinkhez mérten megoldást keresünk számukra, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

A szülővel, a családdal közösen keressük a megfelelő megoldást, amihez kölcsönös bizalomra, őszinteségre van szükség.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- **A gyerekek szívesen járnak óvodába.**
- **A közösségben bátran vállalnak feladatot, siker orientáltak.**
- **A tevékenységekben képesek felnőttekkel és társaikkal kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani, a vállalt feladatot befejezik.**
- **Mások érzelmeit felismerik, saját érzelmeiket kontrollálni tudják.**
- **A gyerekek között kevés a konfliktus. Konfliktus helyzetben nem az agresszív megoldásra törekednek, figyelmesen meghallgatják mások beszédét.**
- **Egymás igényeit, a különbözőséget képesek tolerálni, érdeklődnek társaik iránt.**
- **Konfliktus helyzetekben képesek együttműködve mindkét fél számára elfogadható megoldást találni önállóan is.**
- **A közösségi élet szokásai természetessé váltak számukra.**

4.3 Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi- és értelmi nevelés- fejlesztés célja, a gyerekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének segítése változatos tevékenységi, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.

Feladatok:

- **Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.**
- **A gyerekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése**
- **Az értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás / és a kreativitás fejlesztése**

Az anyanyelvi nevelés átfogja az óvodai nevelőmunkánk minden területét, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Legfőbb színtere a család, ezért meg kell ismernünk anyanyelvi kultúrájukat, beszéd jellemzőiket.

Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért tevékenységeknek a gyermek érzelmi- és értelmi fejlődését serkentő, a gyermek, szülő kapcsolatát erősítő hatására.

Az óvodapedagógus beszéde érthető, nyelvtanilag szabályos, követésre méltó minta a gyermek, szülő számára.

A szocializáció folyamatában a beszéd az egyik legfontosabb eszköz a környezettel való érintkezés tekintetében, ezért fontos a gyermekekkel való szoros, bizalmas kapcsolat, hogy megnyilatkozzon, kialakuljon beszédkedve. A gyermek beszéd kapcsolatokban gyakorol, alk új fogalmakat, kifejezéseket alkalmaz, fejlődnek nyelvi képességei.

A beszédfigyelmet, mások meghallgatásának képességét is ki kell alakítanunk. A jó csoport légkörben a csoportos beszélgetés alkalmas erre, de a játékokban és a foglalkozásokon is mód nyílik a gyakorlásra.

Az eltérő beszédképességek miatt szakember segítségével egyéni fejlesztést végzünk.

A felismert beszédhibákat logopédus javítja. Artikulációs gyakorlatokkal, nyelvi játékokkal. A gyermek beszédképességét fejlesztjük szókincsét, fogalmait gyarapítjuk mesével, verssel, mondókával, történetekkel, beszélgetésekkel.

Az értelmi nevelés és fejlesztés az óvodában a gyermek érdeklődésére épített spontán tevékenysége során és az óvónő által kezdeményezett, motivált helyzetekben /egyéni, páros, kiscsoportos, csoportos/ valósul meg. Ennek legfőbb színtere a játék és a mozgás.

A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele a sokféle tevékenységi lehetőség, az óvónők gyermekismerete, szituáció érzékenysége, módszertani gazdagsága.

A gyermek fejlődésének segítéséhez a differenciálás és a sokféle tanulási forma kihasználása szükséges.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődése sokoldalú, tanulási szituációk iránt motiváltak.
- Értelmi képességeik folyamatosan fejlődnek, érzékelésük, észlelésük /vizuális, akusztikus / differenciált.
- Gondolataikat érthetően ki tudják fejezni.
- Képesek meghallgatni és megérteni másokat.
- Elemi ismereteik vannak önmagukról és környezetükről.
- A fejlődés során eljut az egyszavas választól a tő- majd a bővített mondatokig.
- Különböző mondattípusokat, mondat szerkezeteket használ, érti a metakommunikációt és képes annak reprodukálására.
- Beszéde tiszta, kifejező készsége fordulatos, türelmesen meghallgat.

4.4 Játék

A játéktevékenység célja, hogy a gyermek egyéni vágyai, ötletei a sokféle játéktevékenység során kibontakozhassanak. Játék közben a gyerekek sok tapasztalatot szerezzenek, megalapozódjanak képességeik, alakuljon magatartásuk.

Feladatok:

- a játékhoz szükséges optimális feltételek biztosítása,
- az óvodás korban megjelenő játékfajták kibontakozásának segítése
- a játékban történő tanulás elősegítése a játék sajátosságainak tiszteletben tartásával.

A játék, mint elsődleges tevékenység: örömforrás, feszültségoldó, mozgásfejlesztő, a személyiségfejlesztés alapvető eszköze. A gyermek legfőbb tevékenységi formája, természetes gyermeki megnyilvánulás. Jellemzője az önkéntesség, a spontaneitás, az örömelmény, az aktivitás, kreativitás. Fejlesztő hatását fokozzák a kísérő pozitív érzelmek.

A játékban minden lehetséges, szabadon mozogva, ötletektől vezérelve. A megfelelő légkörben a gyermek játékkedve fokozódik, kialakul a közös játék, amibe a magányosan játszó is szívesen bekapcsolódik. A gyermek szabad mozgása a játéktérbeli kibontakozása, az egymás mellett és egymással, valamint egyedül játszó gyermekek számára a legmegfelelőbb helyet biztosítjuk.

A sokat mozgóknak, az egyedül elvonulóknak, az asztalnál játszóknak egyaránt úgy, hogy az építkezőknek, de a körjátékozni vágyóknak is jusson hely.

Állandó- és ideiglenes játszóhelyeket alakítunk ki. A gyermekeket is ösztönözzük játszóhelyek kialakítására. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoport légkör mellett, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőséget biztosítson a különböző játékformákhoz.

A napirendünkben a játékra biztosított idő a leghosszabb összefüggő időszak, akár az udvaron, akár a csoportszobában játszunk.

Az örömforrást jelentő elmélyült játékhoz esztétikus, jó minőségű, veszélytelen játékeszközöket biztosítunk. A kisebb gyermekek otthonról hozott kedvenc játékaikkal is játszhatnak. A nagyobbak számára olyan eszközöket, tárgyakat biztosítunk, amelyek tartalmasabbá teszik a játékukat, lehetővé teszik, hogy tapasztalataikat felelevenítsék. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék eszközök mindenki számára elérhető helyen vannak.

A 3-4 éveseknél a **gyakorló játék** dominál, sok eszközt használnak játékukhoz, az eszközök egymás közötti elosztására nem képesek, így egyféle játékból több is szükséges a csoportban. Főbb játékeszközök: húzogatós, gurulós, hangadásra alkalmas eszközök, öntögetéshez, meregetéshez anyagok, eszközök, nagyobb méretű autók, építőkockák, szerepjátékhoz szükséges eszközök.

A **szimbolikus-szerepjátékokban** a vállalt szerepeken keresztül jelenítik meg, a valóság számukra lényeges mozzanatait, benne közösségi életüket élik. Ennek egy részét biztosítjuk, de kialakítjuk, ösztönözzük a gyerekeket, hogy ők is készítsenek kiegészítőket.

A nagyobb gyerekek játékeszközei kiegészülnek: apróbb építő-, konstruáló játékokkal, a szimbolikus-szerepjáték kellékeivel, sokféle félkész, többfunkciós eszközzel, sokféle képességfejlesztő- szabályjátékkal. játékkal /kirakó, dominó, kártya, táblajáték /, különböző mozgásfejlesztő eszközökkel /.

A gyerekeket az alkotás öröme, sokféleképpen összerakható játékszer ösztönzi a **konstruálásra, építésre, összerakásra**. Biztosítunk fa, fém, műanyag, nagy és kisméretű építőelemeket, kirakókat, gyöngyöket.

Megtanítjuk azok használatára, hogy később szerepjátékaik során az építményeket, konstrukciókat meg tudják ismételni és a játékában fel tudják használni.

A **szabályjáték** jellegéből adódóan megfelelő viselkedést, a szabályok pontos betartását követeli. Fontos, hogy a gyermek a szabályt betartsa, ha önként vállalta. Szabályjátékokkal koordinált mozgást, értelmi képességeket fejlesztünk. A kisebbnek mozgásos, a nagyobbaknak már olyan szabályjátékokat is adhatunk, szervezhetünk, ahol a győzelem a cél. Az egészséges versengés is jelen lehet a játékban.

A játék **témája, tartalma** a gyermek valóságról szerzett benyomásaitól, ismeretitől függ. Arra törekszünk, hogy a tapasztalatszerzés, ismeretszerzés minél több pozitív érzelmet váltson ki, élménnyé váljon. Séták, kirándulások, látogatások, bábelőadások élményei újabb és újabb játéktevékenységre ösztönzik a gyermeket.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat megakad.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- **A gyerekek játéka témájában, tartalmában gazdag, színes, elmélyült.**
- **Kitartóan képesek játszani, társaikkal együttműködve.**
- **Játékukat önállóan tervezik, szervezik.**
- **Tartósan kialakul a kisebb- nagyobb csoportokban való együttjátás igénye, tudnak egymáshoz és a játék szabályához alkalmazkodni.**
- **Természetesen kommunikálnak egymással, bátran, kulturáltan, érthetően beszélnek.**
- **Képességeik széleskörűen fejlődnek.**

4.5. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja, a gyerekekkel a munka megszerettetése és a feladattudat fejlődésének elősegítése.

Feladatok:

- a sokféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosítása.
- tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és konkrét, reális, a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A sokféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosításával tovább bővülnek a gyerekek tevékenységi lehetőségei.

A munka óvodáskorban nem különül el élesen a játéktól, motívuma maga a tevékenység.

A munka jellegű tevékenység legyen a gyerekek mindennapjainak része, **önként, örömmel** és szívesen végzett aktív tevékenységként jelenjen meg a gyermekek óvodai életében.

A munkát a **közösségért** végzi, ezzel a gyerekek társas kapcsolataikat is alakítják. Az együttes munka eredményét, együttes öröm követi. Így a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvónő teremtsen meg a feltételeket a gyerekek igényeiből, játéktevékenységéből fakadó illetve a dajka munkájához kapcsolódó munka jellegű tevékenységekhez.

Az **egyes munkafajtákat** fokozatosan vezetjük be, állandóságát és folyamatosságát biztosítjuk. Az egyéni képességeket a munka feladatadásánál is figyeljük.

Mindig értékeljük a munkát, realisan, az egyéni munkaképesség figyelembevételével.

Úgy motiváljuk a gyermeket, hogy önértékelése kialakuljon, igény szintje növekedjen. Az értékelés pozitív tartalma megerősít.

A szülőket is a gyermeki munka elismerésére, az otthoni munkába való bevonásra ösztönözzük.

Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyerek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése.

Alapvető követelmény az **önállóság, az öntevékenység** lehetőségeinek megteremtése.

A különböző munkafajták:

- önkiszolgálás
- önként vállalt naposság
- a gyerekek saját személyiségével kapcsolatos munkák
- a csoport érdekében, és a környezet megóvása érdekében végzett munka, állat- és növénygondozás

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. Ünnepi alkalmakhoz kapcsolódva hasonló feltételekkel, szervezzen az óvónő egyszerű **sütés-főzést** /pl.: karácsony előtt mézeskalácssütés/.

A tevékenységek során a gyerekek környezetükről szerzett ismeretei bővülnek, fejlődik ízlelésük, szaglásuk, finommozgásuk, mennyiségi viszonyokat fedeznek fel.

Az óvónő biztosítsa a munka jellegű tevékenységekhez a megfelelő gyermek méretű eszközöket és azokat úgy helyezze el, hogy a gyerekek önállóan is elő tudják venni.

A gyerekeknek adjon lehetőséget az óvónő a **növények gondozására, az udvari és a kerti munkára az állatok gondozásával** kapcsolatos tevékenységeket is a gyerekekkel együtt végezzék. /A környezet megismerése fejezet /.

Felhívjuk figyelmüket a munka eredményére, értékére.

Az óvónő adjon **alkalmi megbízatásokat** már a 3-4 éves gyerekeknek is. *Ilyenek lehetnek:* eszközök elkérése másik csoportból, a konyhából, segítség a kisebbeknek.

A gyerekek a tevékenység közben megtanulják a munkaeszközök használatát, a munkafolyamatokat, fejlődik együttműködésük, feladattudatuk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- **A saját igényük kielégítésével kapcsolatos és a játékuhoz kapcsolódó munkajellegű tevékenységeket természetesen végzik.**
- **Örömmel vállalkoznak alkalmi megbízatások teljesítésére.**
- **Felelősséggel vesznek részt a növények, állatok gondozásában.**
- **A gyerekek örömmel, önállóan, igényesen tevékenykednek.**
- **Szívesen segítenek a felnőtteknek és a kisebbeknek.**

4.6. A tanulás

„Csináljon bármit,

Ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi csak játszik, de mi tudjuk mire megy a játék.

Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny ember váljék belőle!”

(Varga Domokos)

Az óvodában a tanulás folyamatos, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A tanulás az életet végigkísérő alapfolyamat, amely óvodáskorban, az alaptevékenységben: a játékban a leghatékonyabb.

A nevelési céljaink elérése érdekében spontán és sajátosan szervezett a tanulás, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A felfedező tanulást a gyermek természetes érdeklődésére építjük. Tevékenykedés közben pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük.

A tanulást nem szűkítjük le csupán az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó

helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósítjuk meg.

A gyerekek tevékenységi vágyára építünk, olyan foglalkozási helyzeteket hozunk létre, amelyben a problémaszituáció önálló felfedezésre sarkallja őket. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Programunk felfogása szerint, a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvónő által kezdeményezett tevékenységek játékidőbe ékelődnek, tagolódnak úgy, hogy nincs közben játék elrakás. A gyerekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek.

A tanulást szervezett formában kötetlenül vagy kötött keretekben végezzük, feltétele a gyerekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás.

A cselekvéses tanulás közben megvalósulhat a megfigyelés, a tapasztalatszerzés, probléma megoldás.

A kompetencia program csomag közvetlen és tágabb természeti környezethez való érzelmi viszonyulás alapozását szolgálja.

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása a cél, amely lehetővé teszi, hogy a gyerekek harmonikus kapcsolatba kerüljenek környezetükkel. Az ismeretszerzés folyamatában az általánosan feldolgozásra kerülő témák mellett a néphagyomány-ápolás mindennapos, természethez kapcsolódó tevékenységei is megjelennek.

Az óvoda udvara, a lakóhely, a családok otthona, a szülők munkahelye, az intézmények mind a megismerés forrásai. Feltárásukban, az előkészületekben, a szervezésben a gyerekek és a szülők aktívan részt vehetnek.

A gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.

A gyermekekben a megélt, átélt ismeretszerzést igyekszünk tudatosítani a cselekvéses tanulás során. Az ismeretek rendszerezésének kiemelt jelentőséget tulajdonítunk. Az óvodapedagógus

tanulás irányítása során, szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását.

A feladatok megvalósításához módszertani szabadságot biztosítunk. Fontos, hogy a gyerek egyéni fejlettségétől, életkori sajátosságaitól tegyük függővé az alkalmazott módszert. A gyerekek egyéni fejlettségi szintjét a nevelőtestület által kidolgozott mérőlapokkal határozzuk meg.

A kompetencia program csomagot hangsúlyozottan használó csoportokban a hatékonyabb nevelés érdekében alkalmazzák a projekt módszert.

A projektmódszer a gyermekek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épülő módszer. A megismerési folyamatok a projektek tevékenységeinek sorozatában valósulnak meg.

Jellemzői:

- Nagyfokú szabadság, amelyet a gyermekek számára biztosít a célok kiválasztásától, a tervezéstől a feladat végrehajtásának módozatain keresztül egészen az elkészült produktum értékeléséig.
- A konkrét, a mindennapi életből vett problémákat közösen oldják meg, e közben a gyermekek saját elképzelései is megvalósulnak.
- A gyermekek aktív részvétele és érdeklődése biztosított.
- Az óvodapedagógus- gyermek és a gyermek-gyermek közötti természetes együttműködésre épül mind a téma kiválasztásában, mind a hozzá szükséges tudás megszervezésében, a kellékek és eszközök beszerzésében, a produktum elkészítésében és bemutatásának megszervezésében.
- Központi témája tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg
- A téma jellegétől függően időtartama lehet rövidebb, vagy hosszabb
- A téma feldolgozás teljes.
- A tevékenységekbe integrált műveltségterületek sokoldalú tapasztalatok során épülnek be a gyermeki tudatba.
- Kollektivizál és individualizál.

- A projekt megvalósulásában a szülői támogatás és közreműködői készség is bevonható.

Foglalkozásainkon a témák komplex feldolgozása során egy-egy gyermek különösen jó tájékozottságát is felhasználjuk, bár a lehető legtöbb gyermeknek adunk lehetőséget, egyéni élményeinek, tapasztalatainak elmondására.

4.7. Az iskolai alkalmasság

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat- hét éves korra eléri az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdéshez. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.
2. Az iskolaérettségnek, az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.
 - A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hat éves kora körül jut el az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan tudja irányítani.
 - A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodása mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ és különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek) végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakhelyét, a környezetében élő állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- **A szociálisan érett gyermek**
- készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel, társaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van, ez a feladatmegértésben, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet

3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

4.8. A fejlesztés tartalmi eszközei

A gyermekek fejlesztését biztosítja a hetirend, a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

A tartalmi elemek ajánlott napi elosztása HETIREND	
délelőtti játékban:	Vizuális tevékenységek, kísérletek, matematikai fejlesztések tevékenységekben

kötelező formában:	Beszélgető kör-külső világ tevékeny megismerése Boldogságóra Mozgáskotta foglalkozás
	Dramatikus játékok, mindennapos mozgás vagy dalos játék
	Vers- mese

Heti egy alkalommal változik a tevékenységek rendszere a kötelező testnevelés miatt.

4.8.1. A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

Legyen mindig levegő, hogy lélegezhess,

Tűz, hogy melegedhess,

Víz, hogy ihass,

Föld, hogy élhessünk! (Latin-Amerika)

A tevékenység célja, hogy a gyerekek minél több ismeretet, tapasztalatot szerezzenek szűkebb-tágabb természeti, társadalmi környezetükről, alapvető mennyiségi és formai összefüggéseiről, megalapozódjon környezetvédő szemléletük.

Feladatok:

- a környezet megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítés,
- a környezet tevékeny megismeréséhez szükséges feltételek biztosítása,
- az alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése
- a gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A környező világ megismerésén a természeti és társadalmi környezet megismerésére nevelést és a matematikai nevelést értjük.

A környezet megismerésére neveléskor szűkebb és tágabb természeti és tárgyi valamint emberi környezetről biztosítunk tapasztalatszerzési lehetőséget, továbbá a természeti

környezet megóvására nevelünk.

Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok szokások a családi a tárgyi kultúra értékeivel, miközben tapasztalatokat szerez, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Mindezekkel egy időben a gyermek matematikai tapasztalatokhoz, formai, téri és mennyiségi ismeretekhez jut,

Tervezett, irányított matematikai tapasztalatszerzéshez szükséges helyzetek létrehozásával, a gyakorolhatósággal a tapasztalatból ismeret lesz és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Teret adunk a gyermek önálló véleményalkotásának, segítjük a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában egyaránt, hogy aktív tagja legyen környezetének és döntési képességei fejlődjenek.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat, amelyben a gyermek az őt körülvevő közvetlen és tágabb, társadalmi és természeti környezetéről szerez tapasztalatokat.

Spontán szerzett és irányított tapasztalatai feldolgozásában, rendszerezésében és azok ismeretté alakításában, valamint bővítésében rejlik feladatunk.

Közben alakítjuk a magatartását, nyelvi kifejezőkészségét, gondolkodását.

Elősegítjük az emberi és tárgyi környezethez, családi, tárgyi értékekhez, a szülőföldhöz fűződő pozitív kapcsolat kialakulását. Lehetővé tesszük, hogy megismerkedjenek szülőföldjük és a helyi néphagyományokkal, szokásokkal, a családi, tárgyi kultúra értékeivel, hogy átadjuk ezek szeretetét, megtanulják védelmét.

Lehetőséget adunk, hogy maguk fedezzék fel a környezetük tárgyait, jelenségeit, minél több érzékszervvel tapasztalják meg. Alkalmi és folyamatos megfigyeléseik, a gyűjtés, a szimulációs játékok is segítik a gyermekeket ismereteik bővítésében, elmélyítésében.

Kísérletező, vizsgáló asztal eszközei: nagyító, csipesz, tölcsér, mérleg, földgömb, homokozó vizező asztal

A vásárlással egybekötött piaci látogatás élmény és tapasztalati lehetőséget kínál.

A gyermek társadalmi és természeti környezetére bontakozó ismeretei, tapasztalatai különbözőek, mivel családi életük tere is eltérő jellegű. A meg lévő tapasztalatokra támaszkodva egészítjük ki azokat.

A projekt típusú tervezésben az őselemek tűz-, víz- levegő- föld-integráló szerepet töltenek be. A gyerekek fejlődésével a környezet megismerésének témái bővülnek, tartalmuk mélyül.

A 3-4 évesek elsősorban a közvetlen környezetükből szerzik tapasztalataikat, ismereteiket. Később távol a megismerhető világ.

A környezet megismerésére nevelés néhány téma köré csoportosítható:

- társadalmi környezet: család, óvoda
- természeti környezet: évszakok, növények, állatok, kőzetek
- környezetvédelem: természetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, környezettudatos vásárlás

Szerephelyzetekben a családról, annak szükségleteiről, a felnőttek munkájáról, az emberi testről és annak ápolásáról a különböző foglalkozásokról szerezhettek a gyermekek tapasztalatokat.

A gyalogos közlekedésről, a közlekedési eszközökről, alapvető szabályairól is sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőséget nyújtunk.

Az emberek világa mellett az állatok világával is megismerkedünk.

Házi- és vadállatokkal, ismertebb bogarakkal, rovarokkal, halakkal és madarakkal.

Megfigyeljük külső, belső jellegzetes jegyeiket, megbeszéljük, hol élnek stb. Felfedeztetjük a hasonlóságokat, eltérő tulajdonságaikat, hasznukat.

A növényekkel az évszakok változásának függvényében ismerkednek a gyermekek.

Közvetlen megfigyelés és tapasztalatszerzés útján, sokoldalúan érzékelnek.

A gyümölcsökről, zöldségfélékről, virágokról, fákról, gyomokról közvetlenül szerezhettek tapasztalatokat.

Megfigyeltetjük a természet képi változásait, az évszakokat, azok jellemzőit, ill. az időjárást és jelenségeit. Az óvónő látassa meg a természet szépségét, hangjait, a csendet, a tiszta levegőt.

Környezetünk jellemző anyagairól, színeiről is tájékozódnak.

Az emberek, állatok, növények élete és a természeti változások közti összefüggésekre is felhívjuk figyelmüket.

Megfigyeljük a napszakok változását, az azokhoz fűződő tevékenységeket.

Bevonjuk gyermekeinket a szűkebb környezetünk formálásába.

Évszakkirándulásokat szervezünk a közeli Bakony környékén, megfigyeljük a természet képi változásait. Ismereteket nyújtunk a környékünkön élő védett növényekről is. A kirándulás nagyon jó alkalom a természetvédő szokások és magatartásmód megismertetésére.

Természetvédelem szokása:

- Ne szemetelj!
- Ne zavarj a természet élőlényeinek nyugalmát!
- Ne törj le a növényeket, csak azt gyűjtsd, ami leesett!
- Ne bánts az állatokat!

A környezet megismerése tartalmában és feladataiban összefüggést mutat a közösségi neveléssel, a vizuális, irodalmi, matematikai, zenei neveléssel. Kiemelve a Zöld Óvoda pályázathoz kapcsolódó fejlesztéseket/ komposztáló, fűszerkert/

Jeles napjaink, Ünnepeink

Tűz:/ október, november, december/

- Szüreti felvonulás, csatlakozunk a falu rendezvényéhez
- Őszi kirándulás
- Mihály-napi vásár
- Idősek napi rendezvényen való részvétel
- Mikulás ünnep
- Adventi –ünnepkör
- Karácsonyi közös ünnep, a szülők számára nyitott

Víz:/ január, február, március/

- Téli kirándulás
- Farsang- télbúcsúztató ünnepünk, melyre a csoportok jelmezes felvonulással készülnek, a szülők számára nyitott
- Víz világnapja / március 22./
- Március 15.-i megemlékezés

Föld:/április, május, június/

- Tavaszi kirándulás
- Állatok-modul
- Föld világnapja / április 22./
- Anyák napi ünnepségünk az édesanyák és nagymamák köszöntése csoportonként
- Család- modul
- Madarak, fák napja / május 10./
- Egészségre nevelés-3 hetes projektünk, záró napja az Ovinap, melyen búcsúznak a nagycsoportosok

Levegő:/ július, augusztus, szeptember/

- Őszi hagyományaink- témahét

Minden jeles napot egy hosszabb érzelmi, hangulati bevezetés előz meg, mellyel az óvónők felkeltik a gyermekek kíváncsiságát. Az ünnepek jellegzetes külsőségeivel, tevékenységformáival örömtelivé, érdekessé, izgalmassá teszi a napokat, egyben erősíti az óvodához, a csoporthoz való tartozás érzését.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- a gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását
- tudják saját születési helyüket, születésük idejét
- különbséget tesznek az évszakok között, gyönyörködnek a természet szépségeiben
- képesek néhány okozati összefüggés megfogalmazására
- ismeri és megnevezi testrészeit
- ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat
- ismerik környezetük növényeit és azok gondozását
- ismerik az elemi közlekedési szabályokat; megnevezik a szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközöket
- a gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket

4.8.2. Matematikai nevelés

Célja: a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzés.

Feladata: az alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése, az Okoskocka játékcsalád fejlesztési lehetőségeinek felhasználása

A matematikai nevelés a környező világ megismerésének része.

A környezet tevékeny megismerése folyamán bővülnek a gyerekek ismeretei, felfedeznek ok-okozati összefüggéseket, a rész-egész viszonyait, matematikai tapasztalatokat szereznek és bővül szókincsük.

Az alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése, a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A környezet mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása során a mozgás, a játékokkal való manipuláció, a sok és változatos konkrét érzékszervi- mozgásos élmény az elsődleges.

Az óvodai tevékenységek, a séta, a kirándulás sokféle lehetőséget biztosítanak az óvónők számára a gyerekek matematikai érdeklődésének felkeltésére.

Mindig a tevékenység öröme az elsődleges, majd követi a képi és a szóbeli megfogalmazás.

A gyerekek a játék, a környezetben végzett megfigyelések, tevékenységek alkalmával felfedezik a tárgyak, személyek közötti hasonlóságokat, különbségeket, megismerik tulajdonságaikat. Összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek különböző szempontok szerint. Becsléssel, párosítással, méréssel tapasztalatot szereznek a relációkkal kapcsolatban.

Az építés, a különböző síkbeli alkotások létrehozása során a gyerekek formafelismerése fejlődik.

A tükörrel való játék, tükör előtti mozgás segíti a téri percepció fejlődését, a testséma kialakulását, mely alapja a téri tájékozódásnak.

A gyerekeknek fokozatosan kialakul az igénye, hogy környezetük tárgyait, személyeit megszámlálják. Az óvónő a különböző szituációkat használja ki, hogy a gyerekek számfogalma fejlődjön, önindíttatásból végezzenek matematikai műveleteket. A többféle érzékszerv /látás, hallás, mozgás/ jobban felkelti a gyerekek érdeklődését és eredményesebben segíti a tanulást. Később az általunk nyújtott tudatos tapasztalatszerzési lehetőség megadása, a gyermeki érdeklődés kihasználásával jut el a gyermek ahhoz, hogy maga keresi a megoldás lehetőségét.

Meg kell találnunk minden tevékenységben a matematikai nevelés lehetőségét, meg kell találnunk azt az utat, amin észrevétlenül eljuttathatjuk a gyermeket a matematikai ismeretekhez, az bevéssődik, tartóssá válik.

Rengeteg szabályjáték nyújt lehetőséget a nagyobbak számára, de még a kisebbnek is matematikai tapasztalatszerzési lehetőséget. Meggyőződésünk, hogy az óvodás gyermek játéka, tevékenysége hordoz minden matematikai tartalmat, csak fel kell tudnunk ismerni, felszínre hozni.

Az ilyen jellegű matematikai nevelésben az egyéni és a differenciált nevelési lehetőség jóval nagyobb, hisz minden gyermek önként vesz részt minden egyes tevékenységben, természetes közegben sajátít el, tapasztal, felfedez, mégpedig azt és annyit, amennyi új ismeret befogadására képes. Természetes, hogy gyermek fejlődését, fejlettségét saját magához viszonyítva mérjük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- **Ismerik a környezet alapvető mennyiségi, formai, téri viszonyait.**
- **Képesek halmazokat tulajdonságuk szerint csoportosítani, sorba rendezni.**
- **Felismerik az alapformákat.**
- **Halmazok elrendezésével képesek több, kevesebb, ugyanannyi létrehozására.**
- **Tízesszámkörben számlálnak.**

- Ismerik, megértik a relációs fogalmakat.
- Az irányokat megkülönböztetik, megnevezik.

4.8.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: a zenei érdeklődés felkeltése, zenei élménynyújtás

Feladata:

- a gyerekek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitás alakítása az óvodás korban felhasználható zenei anyag kiválasztása,
- a zenei tevékenységek feltételeinek biztosítása.

Az éneklés, a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, de csak akkor, ha jól elsajátított készségekkel, képességekkel könnyedén végzi azt. Mindezen keresztül élményt adunk a gyerek számára, felkeltjük zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlését, fejlesztjük esztétikai fogékonyságát. A nevelés során igényesen válogatott zenei anyagok felhasználásával. (énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások)

A zenei nevelés elsősorban a gyermek érzelmeire hat. A zenei élmény elősegíti, megalapozza a zenei anyanyelv elsajátítását, fejleszti képzeletét, emlékezetét, formálja mozgását. Az együttes zenei tevékenység örömet okoz, gátlást old, formálja a közösségi érzést a gyermekekben.

Tudatosan tervezett, folyamatos fejlesztő hatású tevékenységeket szervezünk, énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások beillesztésével, amelyeken keresztül jól elsajátítja azokat a zenei képességeket (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás).

Ezekre a képességekre szüksége van a gyerekeknek az énekelgetéshez, mondókázáshoz, körjátékozáshoz.

Természetesen magunk is mintát kínálunk ehhez. Az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységeink része.

A hallás, ritmus és mozgásfejlesztést összehangoljuk a tananyaggal, mondókatárral. Megfelelő időt adunk az ismétlésre, gyakorlásra. Figyelembe vesszük a gyermek egyéni adottságait, ezen a területen is.

Játék közben a gyermek saját kedvére dúdolgat, énekelget, ritmikusan ismételt szavakat, közben zörejangokat is hall. Ezeket a tapasztalatokat rendezzük, megerősítjük és fejlesztjük.

A fentiekből következik, hogy a zenei nevelés nem korlátozódik csupán a foglalkozásokra.

A foglalkozásokat változatos módszerekkel, a gyermek aktív részvételére támaszkodva, fejlettségi szintje, érdeklődése szerint szervezünk meg, arra alaposan felkészülve.

A **3-4 évesek** számára rövid mondókákat /8-10 / és dalokat /10-15/, valamint egyszerű játékos mozdulatokkal kísért dalos játékokat válasszon az óvónő. A mondókák az ismétlődő mozdulatok, az érintés, a testközelség, a felnőtthez való kötődés miatt rendkívül közel állnak a gyerekekhez. Az ölbeli, arc, kéz, ujj játékok, a lovagoltatók, hintáztatók az óvodakezdekor hozzájárulhatnak az óvónő-gyerek kapcsolat pozitív alakulásához. A mondókák, dalok ritmusához kötődő mozgásokat, mozdulatokat a gyerek közvetlenül tapasztalja a felnőttel való együttjátszás során.

Az óvónő a mindennapokban sokat énekeljen, és teremtsen alkalmat a gyerekek közös éneklésére, játékára. Különböző mozdulatokkal érzékeljék a gyerekek az egyenletes lüktetést. Tapasztalják meg a csendet és a környezet hangjait. A halk-hangos beszéd, mondókázás, éneklés közötti különbséget érzékeljék, gyakorolják.

A **4-5 évesek** tanuljanak mondókákat, kiszámolókat /6-7/ és dalos játékokat /14-18 /. A dalos játékok közül elsősorban csigavonalat, hullámvonalat felhasználókat és szerepcserére épülőket ismerjenek meg a gyerekek. Néhány egyszerű mozgással kísérelhető alkalmi dal is bekerülhet a repertoárba.

A gyerekek az egyenletes lüktetés mellett a mondókák, dalok ritmusának érzékeltetését is gyakorolják különböző mozdulatokkal. A halk-hangos mellett a magas-mély, a lassú-gyors beszéd, mondókázás, éneklés gyakorlására is sok lehetőséget biztosítson az óvónő.

A gyerekek ismerkedjenek meg a hangszerekkel /dob, cintányér, csukló csörgő, triangulum,/. Az óvónő vonja be a gyerekeket többféle népi ritmushangszer készítésébe.

Az **5-6-7 évesek** ismerjenek meg mondókákat, csujjogatókat, csúfolókat, nyelvtörőket, kiszámolókat /7-8 / és változatos mozgás és térformán alapuló dalos játékokat /18-23 / valamint alkalmi dalokat /4-5 /.

A dalos játékok lehetnek párcserés, kapus, hidas, sorgyarapító, játékok és olyanok, amelyekhez egyszerű táncos lépések tartoznak.

A gyerekeknek legyen lehetősége az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolásának gyakorlására. Zenei hallásuk fejlődését szolgálja a dallam felismerés, a dallambújtatás játékos gyakorlása. Zenei alkotókészségük fejlődik a dallamalkotó játékokkal. Óvodapedagógusaink mindegyike tud furulyázni, amely a zenehallgatást még élményszerűbbé teszi.

A zenei anyag kiválasztásánál elsőbbséget élveznek a népzenei alkotások, de művészi értékű gyermekdalokat is felhasználunk, ezzel hozzájárulva a zene műveltségük továbbfejlesztéséhez, esztétikai ízlésük formálásához.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük esetleges nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A dalanyagunk a korcsoportnak (életkornak) megfelelő hangkészletű, tiszta éneklésre, az egyenletesség és ritmusérzékeltetésre, tempófejlesztésre alkalmas.

Ismertetjük a szülőkkel a zeneanyagunk dalait, mondókait, felhívjuk figyelmüket a túl sok, válogatás nélküli gépi zene káros hatására.

A gyermek megkülönbözteti a környezet hangjait, mozgása harmonikusabbá, összerendezettebbé válik.

Egyöntetűen körbe jár, utánozza mozdulatainkat. Képes improvizatív mozgásra. Ismeri és használja a különböző ritmus és dallamjátszó hangszereket.

A zenei neveléshez szorosan kapcsolódik az anyanyelvi nevelés, az irodalmi nevelés, hisz a zene, dal, mondóka új fogalmakkal, kifejezésekkel, nyelvi fordulatokkal tarkítja beszédét, fejleszti kifejezőkészségét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat
- Vállalkoznak önállóan is mondókázásra, éneklésre
- Felismerik az egyenletes lüktetés és a ritmus különbségét
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat
- Rögtönöznek ritmust, mozgást, dallamot
- Élvezettel hallgatják az óvónő énekét, hangszeres játékát
- Felismerik környezetük hangjait és néhány közismert hangszer (furulya) hangját

4.8.4. Rajzolás, festés, mintázás, és kézi munka

A **tevékenység célja:** a gyerekek szabad képi és plasztikai önkifejezésének elősegítése, esztétikai érzékenységük, igény alakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Feladatok:

- a gyerekek alkotó tevékenységéhez szükséges feltételek biztosítása,
- a gyerekek ábrázoló tevékenységének fejlődését elősegíteni.

Az óvodánk tárgyi és épített környezete, díszítése, szemléltető eszközei, az egész nap folyamán lehetőséget kínál időintervallum alatt született alkotások, együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

Az óvodás képzei, emlékezete alapján rajzol. Fest, mintáz, így alakíttatja saját formanyelvét. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Feladatunk, hogy megteremtjük számára a lehetőséget és feltételeket a fejlődéshez, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel.

A tevékenység sokféle anyagot, eszközt igényel, melynek összegyűjtéséhez a gyerekek és szülők segítségét is kérheti / különböző minőségű papírok, textilek, dugók, dobozok/.

Fontos a jó minőségű, a gyerekek által könnyen megfogható, használható **eszközök** biztosítása. Az eszközök kiválasztásánál az óvónő vegye figyelembe a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait. Ennek megfelelően a kisebbek számára vastag eszközöket és nagyméretű felületeket kell biztosítani. Minden csoportban legyenek balkezes eszközök is.

Az eszközök, anyagok elhelyezése nyitott polcokon, kosarakban és más tárolókban célszerű, hogy a gyerekek könnyen elő tudják venni ezeket. Értékként kezeljük a gyerekek alkotásait.. Érvényesülni hagyjuk az egyéniséget.

Az eszközök helyes és célszerű használatát, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival való megismertetést fontos feladatunknak tekintjük.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységeit a gyerekek a nap folyamán önállóan választhatják, és annyi **időt** tölthetnek vele, amennyihez kedvük van.

A gyerekek környezetükből spontán és az óvónő által szervezett megfigyelések során sokféle ismeretet, élményt szereznek, melyek alkotásra készítetik őket.

Kötetlen légkörben a gyerekek szívesen tevékenykednek, alkotnak. Az óvónő együtt örüljön a gyerekekkel felfedezéseiknek, egyéni megoldásaiknak.

A gyerekek ábrázoló tevékenységének fejlődése tükrözi ismereteit, képességeinek szintjét, érzelmi megnyilvánulásait.

Az ábrázoló tevékenység fejlődését úgy segítheti az óvónő, hogy hagyja, a gyerek a saját szintjén, a saját elgondolásai szerint, a saját élményeit alkossa meg. Csak akkor segítsen, ha elakad vagy kéri a segítséget.

Ebben az esetben se a felnőtt sémákat adja át a gyereknek, hanem az ő gondolataiba, elképzeléseibe helyezkedjen bele és így adjon technikai segítséget vagy ötletet a továbblépésre.

A tevékenység a lényeg, nem az elkészült „mű”. A legfontosabb, hogy a gyerek örömmel tevékenykedjen, újra és újra alkosson, próbálja megvalósítani elképzeléseit.

A gyermek ábrázolótevékenysége során képet alakít, térben formáz, épít.

Képalakítása kezdetben firkálgatás, festegetés, tetszés szerint kiválasztott színnel. Rajzol homokba, aszfaltra, táblára, papírra vonalakat, körfirkákat, majd a vonalak rendszeréből a részelemeket egymáshoz rendeli és kialakul a kép.

A kép mozgásának, képzetének fejlődésével a kép síkján ábrázolja érzéseit, kedvenc tárgyait.stb. Első plasztikai tapasztalatait különféle formák, tárgyak tapintásával, gyurkálásával szerzi.

Az óvónő biztosítsa, hogy a gyerekek többféle plasztikus anyaggal is tevékenykedhessenek. A gyurma, sógyurma, agyag formálhatóságával, gyurkálásuk, sodrásuk, gömbölyítésük, mélyítésük, vágásuk, karcolásuk közben ismerkednek a gyerekek.

Az óvónő ismertesse meg a gyerekeket a formázás eszközeinek használatával /kés, kiszúró forma, sodrófa / a nyomat készítés és a díszítés technikáival /termények, pálcikák, különböző felületű, formájú eszközök/.

A tépés, vágás, ragasztás, varrás technikáját is gyakoroltatjuk. Mindezen tevékenységek gyakorlása közben sikerélményhez jut, fejlődik, nő önbizalma és önismerete, gazdagodik élmény- és fantáziavilága.

Az óvónő éves lehetőségtervben gyűjti össze azokat az ábrázolási technikákat, aktualitáshoz és a környezet megismerési tapasztalatszerzéshez kapcsolódó témákat, amelyekből válogatva állítja össze a heti kínálatot. Az óvónő hetente új ábrázolási technikákkal ismerteti meg a gyerekeket, amelynek feltételeit ettől kezdve folyamatosan biztosítja. Az új technikát az érdeklődő gyerekeknek mutatja meg, majd szükség szerint segít, az új technikára egész héten kiemelten figyel, a gyerekek folyamatosan az óvónő illetve a társak segítségével ismerik meg. A gyerekek ábrázolási kedvét fenntartjuk azzal, hogy játékidő alatt bármikor, bármelyik technika vagy tevékenység szabadon végezhető.

A térben való valóságos rendezkedési-, mozgás-, és építés lehetőségével, a térábrázoló -, komponáló képességét fejlesztjük.

Mindezek hatására a gyermek szívesen és sokat rajzol, formáz, konstruál, örömmel vesz részt rendezkedésben, vannak elképzelései, tevékeny a díszítésben. Formaábrázolása, színhasználat, önálló technika választása, változatos részformák, mozgás ábrázolását eredményezi. Képalakításában egyénien jelezni képes a téri viszonyokat. Önállóan díszít, értékkel, véleménye van az őt körülvevő környezetről.

A gyerekek szívesen végzik a tevékenységeket, fejlődik finommozgásuk, vizuális képességeik, ismereteik a környezet tárgyairól, anyagairól, azok tulajdonságairól, kreatív, fantáziadús alkotásokat hoznak létre.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- **Fokozott önállósággal használják a megismert technikákat, eszközöket.**
- **Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, megfigyeléseiket, elképzeléseiket**
- **Alkotásukra, emberábrázolásukra részletező formagazdagság jellemző**
- **Plasztikai munkáik változatosak, egyéniek**
- **A színeket ismerik, kedvenc színeiket alkalmazzák**
- **Ismerik a síkbeli irányokat, a megfelelő ceruzafogást**
- **Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket**

4.8.5. Mozgás

A tevékenység célja: a gyerekek természetes mozgásának és a testi képességek fejlődésének valamint a mozgás segítségével az értelmi, szociális képességek fejlődésének elősegítése. A gondozás – és egészséges életmódra nevelés kiegészítése, felerősítése.

Feladatok:

- a gyerekek számára mozgásos játéklehetőségek összeállítása,
- a kötetlen, szabad mozgás feltételeinek biztosítása,
- a szervezett mozgásos tevékenységekkel a gyerekek mozgásfejlődésének elősegítése.

- minden gyermek számára az egyéni szükségletek figyelembe vételével, az óvodai nevelés minden napján lehetőség biztosítás a játékos mozgásnak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek.

A mozgás fontos szerepet játszik az egészség megőrzésében, megóvásában. A rendszeres mozgással kedvezően befolyásoljuk a, az egész szervezet, a légző- és keringési rendszeren át, a csont és izomrendszer teljesítőképességét, de az egészségmegőrzésében is fontos szerepe van.

A térben és időben való tájékozódáson túl a kulturált mozgást, alkalmazkodási képességet fejlesztjük. Fontos tulajdonságokat alakítunk ki, mint bátorság, kitartás, fegyelmezettség, együttműködés, erő, ügyesség, társra figyelés. Hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgások kialakulásához.

Megteremtjük azokat a feltételeket, melyek szükségesek a fenti tulajdonságok, képességek alakításához.

A gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építünk. Minden gyermek saját képessége szintjén hajtja végre a gyakorlatokat. A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget biztosítunk.

Járások, futások, gimnasztikai gyakorlatok alkotják a mindennapos testnevelés anyagát. A mezítlábas torna is lehet a mindennapos testnevelések anyaga. A játékos tornát célszerű légző gyakorlatokkal és levezető járásokkal befejezni.

A heti testnevelés foglalkozások gyakorlatait az életkori sajátosságok szerint csoportosítjuk. Fokozatosan bővítjük évről- évre.

Rendgyakorlatok, természetes gyakorlatok, gimnasztikai gyakorlatok, talajgyakorlatok, szergyakorlatok, játékok és játékos versengések alkotják a testnevelésünk anyagát. **A 3-6-7 éves korban fejlődő természetes mozgások:** kúszás, csúszás, mászás, járás, fel-, leugrás, tárgy hordozás, húzás, gurítás, fel-, lelépés, futás, gurulás, szökdelés, átuagras, dobás, függés, lengés, egyensúlyozás.

A nagymozgások fejlődésének fő jellegzetességei és iránya:

A **3-4 évesekre** jellemzőek a nagy, lendületes, nem kellően koordinált mozgásformák. Föld közelben mozognak biztonságosan, kedvelt mozgásuk a csúszás, kúszás, mászás. Rövid idejű függésre képesek valamint talajon és padon egyensúlyozásra.

A **4-5 évesek** nagymozgásai bővülnek ugrásokkal, gurulóátfordulással, pontosabb szem-kéz, szem-láb koordinációt igénylő gyakorlatokkal, felugrásokkal, célba ugrásokkal, dobásokkal.

A mozgásfejlődéssel szorosan összefüggő testséma és téri tájékozódás fejlődése is intenzívebbé válik. / Testrészek, oldaliság, - szalag jelölés, téri tapasztalatok /.

Az **5-6-7éveseknél** a nagymozgások koordináltabbá válnak. Képesek a gyerekek finomabb, apró mozgások elvégzésére. A kéz fogó izmainak erősítése /eszközfogás, támaszgyakorlatok/, a szem-kéz /célba dobások, labdajátékok/, szem-láb /lábbal labdavezetés/ koordináció fejlődése előtérbe kerül.

Legintenzívebb a térpercepció fejlődése / fogó játékok, dalos játékok/.

Felhasználunk kéziszerket, tornaszereket és minden erre a célra alkalmas óvodai berendezést. Az egyes foglalkozások anyagát úgy állítjuk össze, hogy a gyermek minden izomcsoportját megmozgassuk.

Egyik foglalkozás kiegészítő gyakorlatával készítjük elő a következő foglalkozás fő részét, így a mozgások egymásra épülnek.

Kisebb gyermekeknél az utánzást, játékos vezetési módot, a nagyobbaknál vezényszavas levezetési módot alkalmazunk. A vezényszavas vezetést megfelelően előkészítjük, a módszerbeli fokozatokkal. Egyéni tempójuk szerint végezhetik a gyermekek a gyakorlatokat. Mivel a gyermek szereti csinálni, amit már tud, így mindig egy már ismert feladattal vezetjük be az új gyakorlatot.

A szervezésnél, tervezésnél szem előtt tarjuk a csoport egészségi állapotát, teljesítőképességét. Az eszköztárunk és módszereink elősegítik a testnevelés megszerettetését és a gyermekek olyan mozgásismeretre tesznek szert, ami által növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé válik, ügyesebbek lesznek. Gyorsak és kitartóak, fejlődik tájékozódó-, alkalmazkodó képességük.

Egészségesebbek lesznek, életmódjukká válik a mozgás, így segíti az egészséges életmódra nevelést.

Az óvónő biztosítson minden nap szabad levegőn való mozgást a gyerekeknek, ami az agy megfelelő oxigén ellátása miatt is nélkülözhetetlen.

Az udvaron a változatos játéklehetőség kialakítása rendkívül fontos. A különböző mászóakák, mászásra, kúszásra, csúszásra, egyensúlyozásra adnak lehetőséget.

Az óvónő ne korlátozza a gyerekek mozgását az udvaron, de alakítsa ki a szokást, hogy egymás tevékenységét tartsák tiszteletben és vigyázzanak egymás testi épségére.

A gyerekek a kötetlen, szabad mozgás során sok mozgásos élményt szereznek, ami mozgáskedvüket növeli.

Úszás

A víz intenzív edző hatását is felhasználjuk nevelőmunkánkban, szem előtt tartva a gyermekek érzékenységét, egészségi állapotát, önkéntességét.

A mozgáskoordináció fejlesztését sok tevékenység szolgálhatja, azonban az úszás a maga összetettségével kiemelkedő helyet kell, hogy kapjon. Úszást évente rendszeresen szervezünk. Karbantartja a szervezet biológiai egyensúlyát, a gyermek teljes izomrendszerét.

Védi és őrzi a gyermeki egészséget, hat a ritmusérzék, a helyes légzéstechnika kialakulására, a viselkedésre, és a mozgáson át az egész személyiség fejlődését pozitívan befolyásolja.

A kezdőknek vízhez szoktatást, a haladóknak úszásoktatást szervezünk.

Minden gyermek saját képességeinek megfelelő csoportba kerül, hogy a játékos feladatokat sikeresen elvégezve sikerélményhez jusson, megszeresse ezt a fajta testmozgást, kedvet kapjon a folytatáshoz.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére

- **A gyermekeknek örömet, sikerélményt okoz a mozgás, kitartásra, erőfeszítésre készíteti őket.**
- **A gyermekek nagymozgása, finommotorikája kialakult, egyensúlyérzékük biztos, mozgásuk összerendezett**
- **Ismerik a téri irányokat, tudnak térben tájékozódni.**
- **Ritmusérzékük fejlett, tudnak ütemtartással végezni gimnasztikai gyakorlatokat.**
- **Szabálytudatuk, versenyszellemük kialakult.**
- **Szeretnek futni, képesek 50-100 méter kocogni.**
- **Tudnak labdát vezetni helyben.**

- **Célba dobnak egykezes felsődobással.**
- **Az ugrásokat talajra érkezéskor fékezni tudják.**

4.8.6. Vers-mese

A **tevékenység célja**, a kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése, mások megértése, önmaguk kifejezése és együttműködésük alakítása érdekében. Irodalmi élmény nyújtásával, ízlésformálás. A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi.

Feladatok:

- az óvodás korban felhasználható irodalmi anyag összeállítása,
- a spontán kommunikációs helyzetek kihasználása,
- a kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése az anyanyelvi és a drámajátékok felhasználásával.

Irodalmi nevelésünk során a gyermek megszereti a verset, mesét, mondókát, s örömet okoz a hallgatása, mondogatása. Irodalmi anyagunkat népi-, klasszikus-, és kortárs művekből válogatjuk. A kiválasztás szempontja, hogy nyelvileg tiszta, művészileg értékes legyen a mese, vers.

Már a beszoktatásnál jó szolgálatot tesznek a recitáló mondókamesék, mert segítik a kapcsolatok kialakulását, a barátkozást. Kisebb gyerekeknek a mondókák, halmozó és láncmesék, a nagyobbaknak a versek, verses mesék, majd az egyre bonyolultabb prózai mesék a legmegfelelőbbek. A mese a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában- tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Az óvónőnek a szóbeli kifejezés a legfontosabb munkaeszköze. Ez szükségessé teszi, hogy beszédét folyamatosan, tudatosan művelje.

Az óvónő a nap folyamán alakuló páros, kiscsoportos szituációk kihasználásával sokat tehet a gyerekek fejlődésének elősegítéséért. Sokat beszélgessen a gyerekekkel, hallgassa meg őket.

A gyerekek beszéd tisztaságának fejlődését elősegítik a különböző népi mondókák, nyelvtörők. Az óvónő a spontán alakuló és az általa teremtetett helyzeteket használja ki a mondókák, versek, ringatók, lovagoltatók eljátszására, megismertetésükre, gyakorlásukra. Ismerjen az óvónő sok mondókát, verset. A versmondásnál a ritmus és a hangzás visszaadására törekszünk, fontos a gyakori ismételtetés.

Az óvónő a nap folyamán bármikor verselhet, mondókázhat a gyerekek kérésére, illetve egy kedvező szituációhoz kapcsolódva. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mozgással kísérhető vers, mondóka élvezetes a gyerekek számára, ezért fontos feladatunk, hogy megfelelő feladathoz megtaláljuk a megfelelő formát. A szorongó, egyéni törődést igénykő gyermekekben különös gonddal igyekszünk kialakítani a kedvet a verselésre, mondókázásra, mesehallgatásra.

A mesemondást viszont állandó helyen, mesehallgatásra utaló, ismétlődő szokásokkal vezetjük be. Meghitt, nyugodt légkört teremtünk a mesehallgatáshoz, ezzel is érzékeltetve, hogy ez a nap lényeges eseménye. Az óvónő ösztönözzé a gyereket önálló mesemondásra. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/ vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A kedvelt mesék részleteit bábozásukban, a játékokban is felfedezzük.

Fontos az elalvás előtti mesemondás, mert az ilyenkor kialakult nyugalom megfelelő feltételt biztosít a mesemondáshoz, visszaigazolja a gyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál.

Tudatosítjuk a szülőknél a mesélés, verselés fontosságát, egyrészt a kapcsolat ápolása, másrészt a tevékenység érzelmi, értelmi hatását illetően. Biztosítsanak otthon is mesekönyvet, időt egyszóval együttlétet a gyermekeikkel.

A nonverbális kommunikáció fejlődését különböző *dramatikus játékokkal* segíthetjük. Sokféle játékot játszhatunk a mimika, tekintet, vokális kommunikációs csatornák /hangnem,

hanghordozás, hangsúly, szünet, hanglejtés, beszédritmus / és a mozgásos kommunikációs csatornák / gesztusok, érintés, testtartás, / felhasználására.

Alkalmazzon az óvónő olyan játékokat is ahol a verbális és nonverbális kommunikáció minél több elemét együtt kell mozgósítania a gyerekeknek.

A játékok kiválasztásánál az óvónő törekedjen, hogy *metakommunikációra, improvizációra, önkifejezés / és dramatikusságra* épüljenek. A közös játék idejét az óvónő naponta a gyerekek aktuális tevékenységéhez igazodva választja meg. A játékokat a mindennapos „Beszélgető kör „előzi meg, ahol a gyerekek szabadon egymást meghallgatva beszélgethetnek, mesélhetnek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- **A gyerekek tisztán, érthetően meg tudják fogalmazni gondolataikat, érzelmeiket.**
- **Kommunikációjuk nyílt.**
- **A felnőttek és a társak beszédét megértik.**
- **Szívesen mondanak verseket, mondókát, sokat ismernek.**
- **Szeretik a mesét, szívesen báboznak, dramatizálnak ismert meséket és kitalált történeteket.**
- **Kreatívan improvizálnak.**

5. fejezet

5.1. Gyermekvédelmi munka az óvodában

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 1997. november 1-én lépett hatályba, ami szerint a gyermekek jogainak megvalósulásához pedagógusok, szülők, gyámügy szakemberek, gyermekjóléti szolgálatok munkatársainak együttes munkájára van szükség.

Intézményünk célja: a prevenció, ezen túl az adandó problémák felismerése, kezelése, az esetek feldolgozása, a problémák orvoslása a gyermekvédelem szakembereivel együtt. Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Biztosítjuk gyermekeink számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, amelyeket az intézmény számára vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

A **veszélyeztetettség**, olyan állapot, mely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, illetve akadályozza.

A **hátrányos helyzet** fogalma tág értelemben az összes olyan családra érvényes, ahol a gyermek szocializációs feltételei kedvezőtlenek. Szűkebb értelemben azonban csak azokat a családokat jelöli, ahol a nem megfelelő szocializációs hatások a család rossz anyagi és kedvezőtlen élethelyzetével függnek össze.

A család elsődleges szocializációs hatásai elsősorban a szülő- gyermek kapcsolatból erednek.

Előfordul, hogy a család szocializációs hatásai annak ellenére kedvezőtlenek, hogy megfelelő anyagi feltételek között élnek. A kedvezőtlen szociológiai körülmények, életfeltételek azonban nem minden esetben vezetnek szocializációs hátrányhoz.

A hátrányos helyzet okai lehetnek:

- a családi környezet nem megfelelően szocializáló hatású
- a kedvezőtlen testi, idegrendszeri adottságok
- a gyermek fejlődése, érése biológiai okok miatt akadályozott
- a gyermek személyiségének sajátosságai nehezítik nevelhetőségét

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője illetve szülei-a szülő nyilatkozata szerint-legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen továbbá, akit tartós nevelésbe vettek.

A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzetű családoknál gyakori, hogy:

- az alapvető higiénés feltételek sincsenek biztosítva
- a gyerekek szocializációjához szükséges alapfeltételek közül hiányzik a családi biztonság, a rendszeres törődés, a gondoskodás, a védettség

- nagyarányú a szülők munkanélkülisége, aluliskolázottsága
- rossz anyagi és lakáskörülmények között élnek
- több szülő büntetett előéletű.

Az **óvoda feladata**, hogy minden gyermek számára megfelelő fejlődési lehetőséget biztosítson. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztésével segítse képességeik kibontakozását, sikeres iskolai beilleszkedésüket.

A **prevenció** érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk fenn a védőnővel, a Nevelési Tanácsadóval, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal.

Fontos feladatunk a gyerekek problémáinak felismerése, az okok feltárása és a probléma megoldásában a segítségnyújtás.

Az intézményben a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat az óvoda intézményegység vezetője szervezi és irányítja.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű illetve veszélyeztetett gyerekek feltérképezése
- a halmozottan hátrányos helyzetű szülőktől nyilatkozat kérése
- a hátrányos helyzet okainak feltárása
- a tanév gyermekvédelmi feladatainak ütemezése, a gyermekvédelmi munka program elkészítése
- a külső szakemberekkel való kapcsolattartás, szükség esetén bevonásuk a család, a gyermek megsegítésébe
- a szülők, a pedagógusok tájékoztatása a segítő intézményekről, szakemberekről, programokról, lehetőségekről
- szükség esetén az óvodapedagógussal családlátogatáson, fogadóórán vesznek részt, családlátogatást és környezettanulmányt végez
- a gyerekek fejlődésének figyelemmel kísérése
- folyamatos, napi kapcsolatot tart fenn az iskola ifjúságvédelmi felelősével, az önkormányzat szociális előadójával és a gyermekjóléti szolgálattal.
- vezeti a gyermekvédelemmel kapcsolatos nyilvántartásokat.

Az óvoda feladatai az integrált nevelés, a gyerekek differenciált fejlesztése beilleszkedésük segítése érdekében:

- gyerekek személyiségének megismerésére, fejlődésük követésére nagy figyelmet kell fordítani
- a gyerekek közötti különbség kezelésére a differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazzuk
- a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esetében egyéni fejlesztési tervek alapján végzik az óvodapedagógusok a fejlesztő munkát
- szükség esetén speciális szakemberek bevonásával segítik a gyerekek fejlődését /logopédus, pszichológus,.../
- a gyerekek beiskolázására fokozottabban odafigyelnek, a szülőket tájékoztatják a lehetőségekről
- a tehetséges gyerekek differenciált fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk
- a nevelőmunkában a másság elfogadására, a tolerancia és empátia fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk
- a szocializáció felerősítése

A sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, a beilleszkedési-, magatartási problémával küzdő gyerekek óvodai közösségbe való besegítése kiemelt feladatunk. Az együttnevelésükkel a gyerekekben az elfogadást, együttműködési és kommunikációs technikákat, az egymástól való tanulást segítve. Fontos feladatunk minden gyerekben az értéket, a tehetséget felfedezni, kibontakoztatni. A többi szülővel megismertetjük az együttnevelés pozitív hatásait, az integrált nevelés elfogadtatása érdekében.

5.2. A sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése az óvodában

Nevelőmunkánk során a sajátos nevelési igényű gyerekeknél is az óvodai nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, szem előtt tartva az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának elveit és feladatait. Intézményünkben az inkluzív pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül.

A sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelésének célja: a sajátos nevelési igényű gyerekek beilleszkedésének, személyiségfejlődésének, esélyegyenlőségének előmozdítása.

Feladata:

- A vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatainak, a motoros képességeknek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztése
- Az egyes területek a fogyatékosságnak megfelelően kapjanak hangsúlyt a fejlesztésben
- A gyerekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv szerint történik, speciális szakember bevonásával
- Speciális differenciáló módszerek alkalmazása az integrált nevelésben

A sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelésének alapelve

- szükséges a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, megfelelő tárgyi feltételek, segédeszközök biztosítása az adott csoportban
- a gyerekeknek a különböző tevékenységekben annyi segítséget kell adni, ami szükséges az önálló tevékenységükhöz
- a gyerekek ismeretében a fejlődés segítése igazodjon a gyerekek fejlődési üteméhez
- az integrált nevelés során nagymértékű differenciálás szükséges
- a gyerek személyiségfejlődését segíti az elfogadó környezet
- a rehabilitációs egyéni illetve. csoportos fejlesztés gyógypedagógusi kompetencia
- a sajátos nevelési igényű gyerekek speciális fejlesztését a fogyatékosság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus látja el, a szakemberrel illetve a megfelelő intézménnyel való együttműködési megállapodás alapján

- Sajátos nevelési igényű gyermekek közül, beszédfogytékos gyermekek nevelését láthatja el az óvoda
- egyéni fejlesztési terv speciális szakember közreműködésével készül
- a szülőkkel rendszeres együttműködés szükséges /információ a gyerek fejlődéséről/

Az integrált óvodai nevelés előnyei a sajátos nevelési igényű gyerekek számára

- az együtt tevékenykedés, a kölcsönös kommunikáció, a mindennapi együttes szituációkban természetesen tanulják a társak magatartás mintáit, szokásait
- a gyermekközösség erősíti a sajátos nevelési igényű gyerekek önbizalmát, a többi gyereket követve, jobban fejlődik önállóságuk
- fejlődésükre ösztönző a többi gyerek eredményeinek tapasztalása
- a közösségben reálisabban tudják bemérni sajátosságaikat, jobban fejlődik önismeretük
- megtapasztalják, hogy ők is sok mindenben képesek ugyan arra, mint társaik
- a többi gyerek megismerésével tapasztalatot szereznek, hogy mindenkinek vannak gyenge pontjai
- a közösségben megtanulják elfogadni és elfogadtatni a másságukat
- a másokkal való együttműködésnek többféle technikáját tanulják meg
- kedvező a gyerekek számára, hogy a szocializáció abban a természetes közegben zajlik, amelyben későbbi élete során is élni fog

Az integrált óvodai nevelés előnyei a többi gyerek számára

- a sajátos nevelési igényű gyerekekkel együtt nevelt gyerekek megtanulják elfogadni az egyéni különbségeket
- megismerik a másságot, tapasztalják, hogy mindenkinek vannak erősségei és gyengéi
- megtanulnak odafigyelni másokra, megtanulják a másikat tiszteletben tartó segítség formáit, technikáit
- érzékenyebbé, kifinomultabbá válik kommunikációjuk

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

- a sajátos nevelési igényű gyerekek akaratereje, önállóságra törekvése fejlődött
- egészséges énképük, önbizalmuk megalapozódott
- kommunikációs technikájuk, együttműködési készségük fejlődött
- képesekké váltak a közösségbe való beilleszkedésre
- a fejlettebb területeken képességeik tovább fejlődtekhiányos képességeik kezelésére speciális technikák és eszközök használatát megismerték
- a közösségben minden gyermek alkalmazkodó készsége, toleranciája, empátiája fejlődött az együttnevelés során

6. fejezet**A „Gyermekkert” Óvodai program feltételrendszere****6.1.Személyi feltételek**

Óvodai nevelésünk a gyermekeknek, szülőknek, a szakmai elvárásoknak az évek óta kialakított színvonalban megfeleljen, biztosítani kell a személyi feltételeket. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Pedagógusaink három csoportban, csoportonként ketten heti váltásban dolgoznak. Létszámuk 7 fő. Munkájukat 3 fő szakképzett dajka 1 fő pedagógiai asszisztens segíti. Program módosítás: 2013-08.25./ közös munkájukra az összehangoltság jellemző. Óvodapedagógusaink közül 1 fő fejlesztő pedagógusi -, 4 fő gondozónői végzettséggel rendelkezik. Az óvoda teljes nyitva tartása idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyerekek számára.

A gyermekek beszédhibájának javítása érdekében megbízási szerződéssel folyamatosan logopédust alkalmazunk. Az elkészített felmérések munkájának szükségességét indokolják.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda rendelkezik a minimális felszerelési jegyzékében (11/ 1994. (VI. 8.) MKM rendelet 7. számú melléklete) felsorolt és a HOP megvalósításához szükséges helyiségekkel és tárgyi feltételekkel. Óvodánk épületének, udvarának , kertjének kialakítása a gyerekek biztonságát, kényelmét, egészségük fejlődését, megőrzését biztosítja, idomulnak a gyerekek méreteihez. A gyerekek által használt felszerelések hozzáférhetőek és biztonságosak, kielégítik a gyerekek mozgásos játékigényét. Bővítésük folyamatos, melyet a éves költségvetési keretből, illetve a civil szervezetek adományaiból igyekszünk megvalósítani.

Óvodánk külön helyiséget biztosít a szülők fogadására.

6.3. Óvodánk kapcsolatai

A gyermek a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés.

A szülői közreműködés formái az óvodában folyó nevelőmunka segítése érdekében:

- aktív részvétel az óvodai programokon, szervezői feladatok ellátása
- az óvodai nevelőmunka minőségének javításához javaslatok adása
- az óvoda működésével kapcsolatos vélemény megfogalmazása
- a gyermek egyéni fejlődésével kapcsolatos problémák megbeszélése, közös megoldás keresés
- érdeklődés, együttműködés a gyermek személyiségfejlődése érdekében
- szponzori segítségnyújtás

Az óvoda által a szülőknek, a gyermekneveléshez nyújtott segítségének formái:

A család és az óvoda közötti jó kapcsolat kialakításában az óvónő személyiségének, nyitottságának, jó kapcsolatteremtő képességének van a legnagyobb szerepe.

Kedvezően befolyásolja a kapcsolat alakulását az óvónő-gyerek viszony pozitív alakulása, az óvónő hitelessége, szakértelme.

A szülő már a gyermek óvoda kezdése előtt, benyomást szerezhet az óvodáról, megismeri az óvoda házirendjét.

A szülőkkel együtt történő **befogadás** betekintést ad az óvoda életébe. Az óvónő tegyen meg mindent, hogy a gyerekek és a szülők bizalmát megnyerje gyermekközpontú magatartásával.

A **mindennapi találkozások** a leggyakoribb, a legrövidebb és egyben a folyamatos kapcsolattartás szempontjából a legfontosabb alkalmak. Az óvónő mondjon mindig néhány személyes mondatot érkezéskor és távozáskor a gyermeknek és a szülőnek. Ilyenkor csak rövid információ cserére van mód az óvodában és az otthon történt eseményekről.

Családlátogatásra a gyermek óvodába lépése előtt kerül sor. A szülőkkel való jó kapcsolat esetén, tőlük és a gyerekektől is sokat megtudhatunk a családi nevelésről.

A **fogadóóra** a szülőkkel való beszélgetés legjobb lehetősége. Az óvónő a szülőkkel előre egyeztetett időpontban biztosítson lehetőséget erre az érdeklődőknek. Az egyéni beszélgetés jó alkalom bizalmas információcserére a gyerekről, fejlődéséről, környezetéről, problémáiról.

A **közös programok, ünnepek** hozzájárulnak, hogy a szülők és az óvónők kötetlenebb helyzetben találkozzanak. Ezek közös élményt biztosítanak és színesítik a család és az óvoda hétköznapijait.

A **szülői értekezlet** a szülőket érintő legfontosabb témák megbeszélésére alkalmas. Ilyenek az óvoda, a gyerekek programjai, általános nevelési kérdések, problémák.

Törekedjen az óvónő a kötetlen, barátságos légkör megteremtésére. Az óvónő a videó felvételen, kivetítőn mutassa be a gyerekek óvodai életének egy-egy részletét. Ez segíti, hogy a szülők jobban megismerjék az óvoda nevelőmunkáját.

Teremtsen lehetőséget az óvónő a szülők véleményének, javaslatainak meghallgatására.

Az óvoda a mindennapokban is nyitott a szülők felé.

Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait, fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről.

Az óvodában szülői szervezet tevékenykedik. Tagjait a szülők választják. Működési rendjét és éves munkatervét a szülők önállóan határozzák meg.

Intézményünk nyitott, munkánk megismertetésére törekszünk, aminek egyik eszköze **honlapunk**.

A gyerekek zavartalan iskolakezdésének elősegítése érdekében az óvodai fejlesztés a kulcskompetenciák megalapozása érdekében, tudatosan tervezett képességfejlesztéssel történik. Intézményünk az **iskolával** jó kapcsolat kialakítására törekszik.

Kapcsolattartás formái: kölcsönös látogatások, szakmai beszélgetések egymás munkájának megismerése céljából, közös szakmai rendezvények, továbbképzések, munkacsoport az óvoda-iskola átmenet segítésére, iskolás gyerekek meghívása ünnepi alkalmakkor, nagycsoportos gyerekekkel iskolai programokon való részvétel.

A **pedagógiai szakszolgálatok** /Nevelési Tanácsadó, Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság, logopédiai ellátás /, az **orvos**, a **védőnő**, a **Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat** a gyermekek nevelését segítik speciális problémák megoldásával.

Nevelési Tanácsadóval a kapcsolattartás formái: iskolaérettségi, fejlettség mérő vizsgálatok elvégzése, gyerekek fejlesztése, fejlesztési tanácsadás szülőknek, óvodapedagógusoknak.

Utazó **logopédus** végzi a gyerekek beszédfejlesztését, fejlesztését az óvodánkban. A szülőknek, óvodapedagógusoknak esetmegbeszélést, fejlesztési tanácsadást tart.

Orvossal és védőnővel kapcsolattartás formái: rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatokat végeznek az óvodában.

A **Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal** kapcsolattartás formái: a rendszeres információ csere, látogatások, szakmai programokon kölcsönös részvétel, közös munkacsoportban tevékenykedés egymás munkájának összehangolása érdekében.

A **közművelődési intézményeket** /Műv ház, Könyvtár / a gyerekek rendszeresen látogatják, részt vesznek a különböző programokon és közös rendezvényeket szervezünk.

Az intézmény napi kapcsolatban van a fenntartóval, mely intézményünk zavartalan működésének feltétele.

A **pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel** eredményes és rendszeres az együttműködésünk, továbbképzéseken, rendezvényeken való részvétel a leggyakoribb kapcsolattartási forma.

Óvodánk évek óta kapcsolatban van balatonfüzfői Balaton uszodával, mely a gyerekek úszás oktatását biztosítja.

6.4. Pedagógiai adatkezelés

Az adatrendszer az, ami segíti a program lebontását, megvalósítását.

A gyermekcsoportok szokás- és szabály rendszerét, az alapprogram alapján meghatározott helyi követelményeknek és elvárásoknak megfelelően készítjük el. A tudatosság- illetve a tervszerűség elveit figyelembe véve eseménytervet, pedagógiai tématervet készítünk.

Az óvoda szakmai dokumentumai, a nevelőmunka tervezésével, a nevelési program megvalósításával, a gyerekek fejlődésével kapcsolatos információk rögzítésére szolgálnak.

Óvodai csoportnapló tartalma:

- a gyermekcsoport napi és heti rendje
- a csoport nevelési terve és értékelése
- az óvoda programtervével összehangolt eseményterv
- heti tevékenységek, külön kiemelve a kompetencia programcsomag elemeit
- a gyermekcsoporttal kapcsolatos feljegyzések

Személyiséglap tartalma:

- a gyermek anamnézis adatai
- „első nap az óvodában” megfigyelési lap

- a gyerekekkel kapcsolatos megfigyelések feljegyzései
- fejlettségmérő lap, mely tartalmazza a Bakonyi –féle mérési rendszer elemeit
- egyéni fejlesztési terv az egyéni fejlesztésre szorulóknak

Minden gyermeknek egyéni irattartója van, amelyben a rávonatkozó össze eseményt bejegyzünk.

Az adatokat titoktartási kötelezettségünknek megfelelően kezeljük, mely minden dolgozó számára kötelező érvényű.

A már nem aktuális személyiséglapok tárolásáért a vezető óvónő felel.

7. fejezet

Záró rendelkezések

A „Gyermekekert” Óvodai Nevelési Program hatályos:

2018.szeptember 1 –től – 2023.augusztus 31.

Az óvodai nevelési program módosítását kezdeményezheti:

- a nevelőtestület bármely tagja
- az óvoda Szülői munkaközössége
- az óvoda fenntartója

Korrektciót végrehajtani csak a nevelőtestület jóváhagyásával lehet.

8. fejezet

Az óvodai nevelési program értékelése, felülvizsgálata, beválásának vizsgálata

A programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósítását a nevelőtestület minden évvégén vizsgálja a kidolgozott mérésekkel.

A minőségirányítási szempontrendszernek megfelelően 5 évente átfogó mérést készítünk a beválásról, a fejlesztendő területekről. Ehhez kapcsoljuk a kompetencia programcsomag átvett részeinek beválását, megvalósulását a helyi programunkban.

A követők elért eredményeinek, megvalósított eredményeinek összegzését.

Az év közbeni ellenőrzéseket hospitálások szervezésével, a tapasztalatok cseréjével valósítjuk meg. A program megvalósulásának szintjét, a program céljaival összevetve elemezzük és értékeljük.

Évente egyeztetünk az iskola alsós munkaközösségével a tapasztalatokról, a fejlődés irányáról.

Helyi nevelési programunk kompetenciás módszertani elemekkel történt kiegészítést követően, hozzá- e a várt eredményeket a nevelés egyes területein, kiemelten az:

- óvoda- iskola átmenet
- játék
- érzelmi és erkölcsi nevelés tekintetében.

9. fejezet

Legitimációs záradék

1. Egyetértési nyilatkozat:

A Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde Szülői munkaközösségének képviselője kijelenti, hogy az intézmény „Gyermekekert” nevelési programjának tartalmával a szülők közössége egyetért.

Kelt: Ósi, 2018. 09. 03.

Szűcs Katalin
Szülői Munkaközösség elnöke

2. Elfogadó nyilatkozat:

A Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestülete a „Gyermekekert” nevelési programját megvitatta és aztsz. határozatával elfogadta.

Kelt: Ósi, 2018. 08. 29.

Óvoda vezető
Ósi Bölcsőde és Gólyafészek Óvoda

3. Jóváhagyás:

Ósi Község Önkormányzata képviselőtestülete a Gólyafészek Óvoda és Mini Bölcsőde” Gyermekekert” nevelési programját 143/2018. (09. 6.) sz. határozatával elfogadta.

Kelt: Ósi, 2018. 09. 19.

Polgármester
Ósi Község Önkormányzata